

„JÁ TAM JDU...!“

ozve se z tlampače nad herci, seskupenými kolem mikrofonu a otevřou se dveře tresorové dveře z režie do rozhlasového studia. A to je začátek nové a další diskuse: zasloužilý umělec Přemysl Pražský obhajuje svou koncepci! Ale nejen ve studiu! Potká vás na chodbě a téměř bez úvodu spustí: „No, řekni – mám pravdu? – Ano, Hus je hrdina, ale když mně říká do mikrofonu herec „Neodvolám!“, musím slyšet přece i hrůzu z plamenů, ze strašlivé smrti...! „Neodvolám!“, ale zároveň v úzkosti a hrůze...! Nemám pravdu?“

Tak ho známe už hezkou řádku let! Už od okamžiků, kdy si řekl, že i „stylizovaná“ reportáž musí být uměním – a že je třeba se rvát o podtext každého slova, o intonaci každé věty! Bojuje i o čas na svou práci! A zkouší, zkouší, zkouší...! Ironie, sarkasmus, útok... to je jeho výzbroj do schůzí a diskusí – nebo posupné mlčení! Dovede rozdávat rány a nechouli se, když je dostává zpět! Těžko se dá přesvědčit a setsafraportsky dovede nemít rád!

Právě tak se však dovede zapálit pro přátelství a obětovat se běže zbytky, do posledních sil a s vášnivým zaujetím práci, studiu, zápasu o umělecký tvar! Je tvrdý – ale dovede být něžný až rozněžnělý, ale hned to určitě popře! Přijme přátelské pohlazení, dojme se, aby však obratem „shodil“ co se dá – vtipem, posměškem, zapochybováním...!

Jako mnohý Karel má doma Karlíka a Josef Pepíka – tak Přemysl má doma desetiletého Přemka! A právě Přemek sblížil Přemysla s pracovníky naší redakce pro děti a mládež. Vysílá-li dr. Kolář, dr. Smrčka, red. Blažejová, red. Pour a další pro děti a mládež, jsou tu přece nejen pro malé posluchače a rodiče (viz Pedagogické besedy a Rozhlasová universita o výchově...), ale také proto, aby poradili osobně a při nejrůznějších příležitostech, když Přemek projeví jiné názory než Přemysl!

„Udělal jsem vám režijní „bonbónek“ (tak totiž tzv. „velcí“ režiséři, totiž režiséři pořadů pro dospělé, říkají pohádkám pro děti!) – „tož mi zase hezky poradte! Přemek přišel ze školy a povídal...! A já nato... A on... Mám pravdu nebo ne!“

Myslíte, že tohle nepatří do medailónu o režiséru? Domnívám se, že to patří jak do „medailónu“ tak i do objemných životopisů každého uměleckého pracovníka – protože kousek té lásky k Přemkům i Libuškám, Karlíkům i Pepíkům a všem ostatním putuje k vám v řádcích knih, do přijímačů i televizorů téměř v každém pořadu!

Jednoho večera – a mělo by to být znovu a výrazně připomenuto zvláště o letošním 60. výročí vzniku českého filmu! – sešli jsme se v malém kinu Olympic s výrazným a hluboce realistickým „Bataliónem“ z roku xy – hodně dávného – režisér: Přemysl Pražský! Druhým zážitkem

bylo potom jeho vyprávění o „uznání“, útrapách, finančních ztrátách, nepochopení a rozchodu se stříbrným plátnem! Neměl to jednoduché režiséři Přemysl Pražský ani u divadla ani u filmu a cestou od světla a obrazu k divadlu představ, slova a pausy! Jistěže si tehdy neposloužil svou nekompromisností (což je mu ke cti) ani tvrdou skořápkou, do které se rád ukrývá – leckdy snad zbytečně.

Pro režiséra, zvláště mladšího, je vždycky „o oko“ – v rozhlase spíš „o ucho“ – mít v ensembu uměleckých spolupracovníků ve studiu herce-režiséra! Ale srdce a hlas (a srdce v hlase) režiséra Pražského rozhodly při volbě představitelů Jana Nerudy – a tak „nerudovské“ role (např. v pásmech a dramatisacích Vladimíra Kovaříka) jsou už pevně spjaty s Nerudou-Pražským. Byly to nezapomenutelné chvíle i pro naše rozhlasové děti, když sice jen v duchu, ale v prožitku tím hlubším, procházely Prahou, vedeny velkým milovníkem díla Jana Nerudy, jehož postavu jímavě a přesvědčivě vytvořil režisér Pražský!

A totéž prožili posluchači III. ročníku AMU, které doporučil jejich profesor a děkan Akademie, zakladatel rozhlasové režie s. Josef Bezdíček, jako „studenty“ do Pourovy dramatisace dnes již klasické povídky „Vyšší princip“. Prožili poctivý zápas herce o vytvoření nezapomenutelné postavy, herce Pražského, který si své „studenty“ opravdu věle zamiloval nejen v Drdově postavě profesora „Principa“, ale i osobně, jako jejich starší soudruh, kolega v povolání. Byl hluboce aktivní a kritický k sobě i druhým, jemně taktický ve společném procesu tvůrčí práce – a ve výkonu opravdu v hlubokém prožitku! Žil svého Nerudu – a žil i svého profesora!

Na režiséra Pražského si hned tak někdo netroufne – ale srdeční choroba si přece jen troufla! Ale Přemysl tasil kord – a Přemysl se bránil i ubránil! A těžko říci, kolik procent radosti a chuti do tvůrčích bojů a kolik procent sarkasmu i něhy bylo v jeho novoroční „pohrůžce“: „Chlapci, zase přijdu! Zas už přijdu – a ještě vás pěkně proženu!“

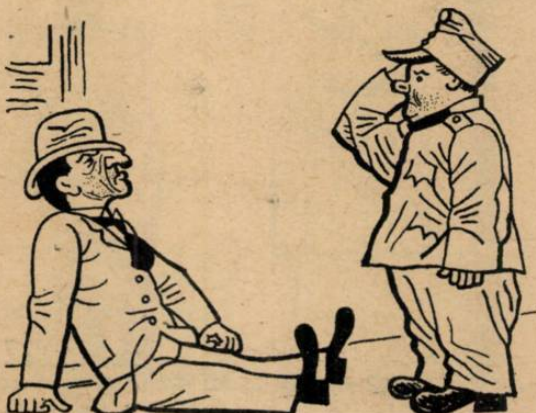
S radostí odpovídáme: „Vítejte, bojovníku!“

MILOSLAV DISMAN

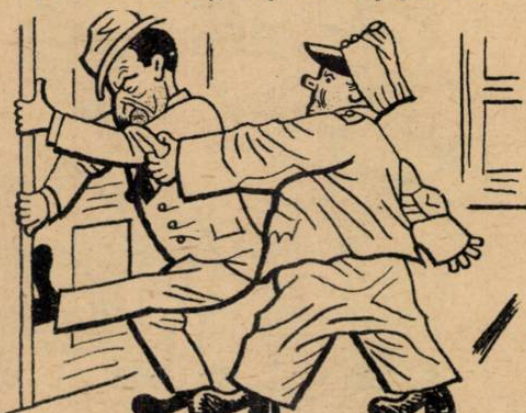
KRESLIL O. ŠTEMBERA

OSUDY DOBRÉHO VOJÁKA ŠVEJKA VE SVĚTOVÉ VÁLCE

Podle Jaroslava Haška vypravuje a ilustruje Jos. Lada.

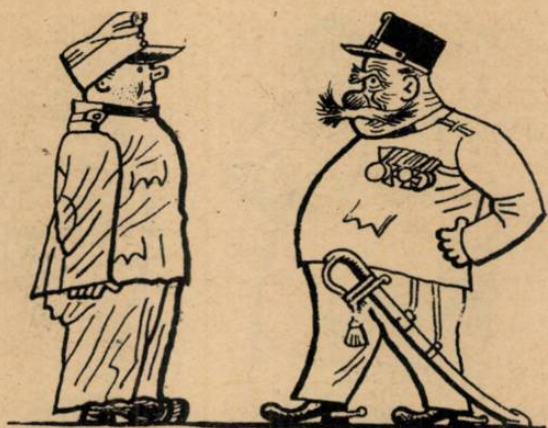
1. Švejk byl již třetí den sluhou u kuráta Katze, když pro něj přišli, aby si šel pro svého velitele. Kurát Katz seděl opilý u dveří bytu nadporučíka Helmicha, který ho vyhodil. Byl v civilu. – „Poslušně hlásím, pane feldkurát, že jsem zde,“ mluvil Švejk a pořádně kurátem zatřásl. – „A co zde – chcete? Já žádného putz-fleka nemám,“ povídal kurát Švejkovi, „já jsem prase! Pusťte mne, pane, já vás neznám!“

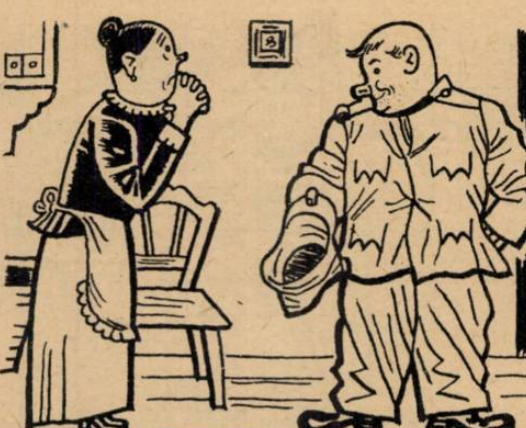
2. Švejk s ním nedělal dlouhých círátů. Stáhl jednoduše kuráta se schodů do průjezdu, kde polní kurát kladl odpor. – „Já byl u arcibiskupa,“ hulákal, drže se vrat, „Vatikán se o mne zajímá!“ – „Pust se, povídám,“ mluvil Švejk důvěrným tónem, „nebo tě seknu přes tu pazuchu. Jdeme domu a basta! Žádné řeči!“ Konečně se po dlouhém zápase Švejkovi podařilo dostat kuráta do drožky.

3. V drožce pan kurát Katz vyváděl, až hrůza. – „Pane,“ povídal Švejkovi prosebně, „drahý příteli, dejte mně pohlavek!“ – „Jeden nebo několik?“ otázal se Švejk. „Dva? Zde jsou!“ Polní kurát počítal pohlavky, při čemž se blaženě tvářil. „Dělá mně to moc dobře, je to kvůli žaludku, vytravuje to! Dejte mně ještě jeden!“ Projevil také přání, aby mu Švejk vyvrtnul nohu, aby ho chvíli škrtil atd. Byla to krušná práce, nežli Švejk dopravil kuráta domů.

4. Druhý den měl kurát dokonalou kočku. Dostal chuť na „ořechovku“. „Ta by mně spravila žaludek,“ povzdechl. „Jděte, Švejku, hned k hejtmanovi Šnábloví, aby mi půjčil sto korun. Vymyslete si, co chcete, ale nevracejte se s holýma rukama, nebo vás pošlu na frontu!“ Švejk vyplnil svou úlohu skvěle. Jeho poctivá tvář zjedнала mu důvěru. Dostal peníze, když svoji prosbu podepřel prohlášením, že polní kurát musí platit alimenty.

5. V té době navštívil Švejk také svůj byt. V bytě našel sestřenicí paní Müllerové, která mu s pláčem sdělila, že paní Müllerovou zatkli a odvezli do tábora ve Steinhofu. Nebyla k upokojení a nakonec projevila obavu, že Švejk utekl z vojny. Mluvil s ním jako se zvrhlým dobrodruhem. – „Tak aby věděli, paní, dostal jsem se ven. Ale to jsem musel zabít patnáct vachmajstrů a feldvéblů! Ale neříkají to nikomu!“

6. A Švejk odešel ze svého domova, který ho nepříjal. Pak se šel Švejk podívat ke „Kalichu“. Když ho paní Palivcová uviděla, prohlásila, že mu nenaleje, že asi utekl. – „Můj muž byl takovej vopatrněj a sedí. A takovýhle lidi chodějí světem, utečou z vojny!“ Jeden starší pán vyvedl Švejka na ulici a nedbaje jeho ujišťování, že není desertér, vtiskl mu do ruky dešátku. Sdílel mu, že jeho syn také utekl z vojny. Švejk vrátil se domů pozdě v noci, ale kurát ještě doma nebyl.